

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.22 (3430) ●

● ЧАЦВЕР, 11 ЧЭРВЕНЯ, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

У цёплым святле “Праменя”
Згадкі пра гасцяванне дэлегацыі Саюза беларусаў Латвіі на зямлі бацькоў і продкаў **Стар. 2**

Акрылены Мадоннамі
Мастак Аляксей Кузьміч усё жыццё маляваў жаночыя вобразы **Стар. 3**

Песнямі грэецца душа
Актывісты Беларускага зямляцтва на Алтаі дапамаглі расійскім студэнтам з Барнаула прыгожа рэалізаваць праект “Песні ўсходніх славян” **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Прымі дарункі, Даўгаўпілс!

Дні беларускай культуры ў латвійскім горадзе ўмясцілі ў сябе сустрэчы, канцэрты, майстар-клас і прэзентацыі новых кніг

Такія дні — ужо традыцыйныя ў нашым горадзе, яны праходзяць штогод у маі як важны складнік Дзён славянскай культуры. Сёлета, пачаўшыся 15 мая, Дні беларускай культуры праходзілі з песнямі, танцамі, музыкай, вершамі. Былі прэзентацыі кніг, выставы рамеснікаў, гульні з дзецьмі. Асаблівае гучанне святу надало адкрыццё ў Рызе Беларускага інфармацыйнага цэнтра. Паміж ім і Цэнтрам беларускай культуры ў Даўгаўпілсе заключана пагадненне аб супрацоўніцтве, яго падпісалі 15 мая кіраўнікі ўстаноў Уладзіслаў Рэдзкін і Жанна Раманоўская. На адкрыцці Беларускага цэнтра прававой і турыстычнай інфармацыі ў Даўгаўпілсе прысутнічаў Генконсул Беларусі Уладзімір Клімаў: падзея значная. Цяпер жыхары горада змогуць атрымаць неабходныя звесткі пра жыццё, законы ў Беларусі. Бізнесоўцам, напрыклад, будзе цікава, як весці справы ў беларускіх умовах. Электронны рэсурс для доступу да беларускіх дзяржаўных інфармацыйна-прававых крыніц прадаставіў Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі (НЦПІ) Беларусі.

Яшчэ ў Даўгаўпілсе ладзіўся майстар-клас па ткацтве паясоў на дошчачках ад супрацоўніцы Браслаўскага музейнага аб'яднання Людміла Рулевіч. Тэхніку, на першы погляд складаную, за пару гадзін асвоілі і дзеці: пад кіраўніцтвам май-

Майстрыха з Браслава Л. Рулевіч з супляменніцамі з Даўгаўпілса Я. Гуляевай і В. Паўловіч

стра кожны сплёў нацыянальны паяс. А ў Палацы культуры прайшоў вялікі канцэрт песень “Палын і медуница” на вершы Станіслава Валодзькі. Песні гучалі на беларускай, рускай і польскай мовах. Гледачоў віталі Генконсул Беларусі Уладзімір Клімаў, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры Жанна Раманоўская, прадстаўнікі ўпраўлення культуры горада, цэнтраў польскай, рускай, украінскай куль-

тур. Музыка да вершаў паэта напісалі розныя кампазітары, і на сцэне былі гурты і салісты з розных этнасуполак. Вершы Станіслава Валодзькі чыталі Галіна Сантоцкая і Людміла Сінякова. Завяршала канцэрт песня “Беларускі дом” — гэта гімн даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры і Культурна-асветніцкага таварыства “Уздым”.

У нашым Цэнтры беларускай культуры прайшоў Дзень адчыненых

дзвярэй, потым супрацоўнікі ЦБК правялі цікавыя навучальна-гульнівыя заняткі “Нашы суседзі-беларусы” ў дашкольнай установе №5. А 20 мая ў Цэнтры адкрылася выстава твораў з бісера Анастасіі Сазанковай, таленавітая ўрадженка Полаччыны і расказвала пра такое рукадзелле. А 22 мая ў ЦБК прэзентаваўся зборнік песень “Два сэрцы” Людмілы Віломы і Яўцікія Канаплёва. → **Стар. 3**

ЗНАХОДКІ

Добры знак ад Еўфрасінні

Алена Бегунова

У Полацку археолагі знайшлі ўнікальную пячатку

Неацэнная знаходка — пячатка Еўфрасінні Полацкай — праляжала ў зямлі больш за 800 гадоў. Яе знайшлі на тэрыторыі Спаса-Еўфрасіннеўскага манастыра. “Экспедыцыя ўніверсітэта займалася раскопкамі, — расказаў іх кіраўнік, прарэктар Полацкага дзяржуніверсітэта Дзяніс Дук. — У працах удзельнічалі і расійскія вучоныя. Вывучалі стан падмурка помніка архітэктуры XII стагоддзя. Актавую пячатку знайшлі ля сцен храма. На адным баку яе бачым выяву святога, на другой — надпіс, якая сведчыць: належала яна Еўфрасінні Полацкай. Такой свінцовай, ці віслай пячаткай раней змацоўвалі дакументы, каб засведчыць іх сапраўднасць”.

Пад час святкавання Дня горада з 4 да 7 чэрвеня многія змагі пабачыць знаходку ў экспазіцыі Мастоцкай галерэі Полацкага музея-запаведніка. Свята прысвячалася Еўфрасінні Полацкай. Хутка знаходка вернецца ў ПДУ: будучы спецпрацэдурны рэстаўрацыі, кансервацыі, даследаванне фізікамі. Унікальная пячатка — доказ таго, што манастыр у XII стагоддзі быў буйным як духоўным і культурным, так і грамадска-палітычным цэнтрам. Пэўна, там актыўна вялася перапіска, і прападобная Еўфрасіння змацоўвала важныя дакументы ўласнай пячаткай.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Пяць стагоддзяў годнасці

Галіна Івуць, Адам Мальдзіс

Юбілею беларускага кнігадрукавання, да якога ўсяго два гады і два месяцы, прысвячаліся пасяджэнні круглага стала VI Міжнароднага кангрэса беларусістаў

Як вядома, 6 жніўня 1517 года ў Празе чэшскай пабачылі свет (сказалі б цяпер: былі падпісаны да друку) “Песні царя Давыда, еже словуть Псалтыр” — першая кніга на старабеларускай і — шырэй — ус-

ходнеславянскай мове. Услед за ёю быў там жа да 1520-га надрукаваны яшчэ 21 пераклад тэкстаў Бібліі.

На двух пасяджэннях круглага стала “Францыск Скарына і яго час” дэлегаты кангрэса з Беларусі, Вялікабрытаніі, Польшчы і Расіі агледзелі наробкі за апошнія пяць год, паміж кангрэсамі, па вывучэнні і выданні спадчыны Вялікага Палачаніна, ушанаванні памяці пра яго. Вялікія заслугі тут маюць Нацыянальная бібліятэка Беларусі, дзе пабачылі ўжо свет пяць тамоў перакладаў першадру-

кара з каментарамі да іх, і Выдавецкі дом “Звязда”: намаганні яго перакладзены на 64 мовы і прывабна выдадзены патрыятычныя радкі пра святую любоў да сваёй Зямлі не толькі людзей, але і звяроў, птушак, рыб, пчол. Дарэчы, на заключным пасяджэнні было сказана, што на тыя радкі мінскага кампазітар Алег Чыркун напісаў музыку, і атрымаўся своеасаблівы гімн. Музыка аранжыруецца для харавога выканання.

Высокую ацэнку на пасяджэннях круглага стала атрымала 35-я кніга збору Міжнароднай асацыяцыі

беларусістаў “Беларусіка=Albaruthenica” пад назвай “Віленскія выданні Францыска Скарыны ў кантэксце эпохі Адрэджэння”: гэта матэрыялы IV Скарынаўскіх чытанняў, праведзеных у Мінску ў 2012 годзе — да 490-годдзя кнігадрукавання ў Вялікім Княстве Літоўскім. Тады, дзякуючы знойдзенаму ў Капенгагене (Данія) экзэмпляру скарынаўскай

“Малой падарожной кніжкі”, было навукова абгрунтавана сцвярджэнне: кнігадрукаванне на літоўска-беларускіх землях пачалося не ў 1521-м, як лічылі раней, а на год пазней. Так што ў 2022-м будзем мець падставы адзначаць і 500-годдзе пачатку друкавання кніг на тэрыторыі тагачасных аб'яднаных, а сёння самастойных Беларусі і Літвы, а ў 2017-м правесці V Скарынаўскія чытанні. → **Стар. 4**

СУПЛЯМЕННІКІ

У ЦЕПНЫМ СВЯТЛЕ “ПРАМЕНЯ”

Згадкі пра гасцяванне дэлегацыі Саюза беларусаў Латвіі на зямлі бацькоў і продкаў

Газета расказвала ўжо, што на пачатку мая ў Мінску праходзіла чарговая міжнародная выстава “СМІ ў Беларусі”. І дэлегацыя Саюза беларусаў Латвіі была на гэтым форуме вельмі прадстаўнічай: 7 чалавек. Мы ўдзячны Леаніду Гуляку, Упаўнаважанаму па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, за такое запрашэнне. А экспанавалі мы наш “Прамень” ужо 19-ы раз! Гэта для нас вялікі гонар і вышэйшая ўзнагарода. На выставу прыехалі старшыня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова, член Кансультаўнага камітэта прадстаўнікоў нездзяржаўных арганізацый нацменшасцяў пры Мінкультуры Латвіі, член праўлення СБЛ, дэпутат XI Сейма Латвіі, старшыня таварыства “Прамень” Алёна Лазарава, намеснік галоўнага рэдактара газеты “Прамень” Барыс Піскуноў. Гэтыя тры, дарэчы, правялі вялікую падрыхтоўку перад паездкай у Мінск, шчыра ім падзяка. Былі яшчэ фатограф-дызайнер Сяргей Жураўлёў, карэспандэнт газеты Валянціна Грыбоўская (Лілея, суполка “Мара”), Людміла Сінякова (Даўтаўпілс, суполка “Уздым”) ды я, Іна Олесавы з Елгавы.

На выставу мы прывезлі кнігі, буклеты, плакаты і свежыя нумары газеты “Прамень”, а таксама зборнік матэрыялаў І міжнароднай канферэнцыі ў Рызе “Латвія — Беларусь: дыялог дзвюх культур”, зборнік вершаў паэтаў-беларусаў Латвіі, Беларуска-латышскі і Латышка-беларускі слоўнік. Як бачым, ёсць

У беларусаў замежжа было ў Мінску шмат цікавых сустрэч

нам чым ганарыцца! У першы ж дзень працы выставы быў вялікі інтарэс да “замежных” беларусаў, падыходзіла шмат людзей, разышліся нумары газеты “Прамень” — і гэта здорава! І потым было шмат падзей, сустрэч, цікавых знаёмстваў. Нават курсы павышэння кваліфікацыі для нас ладзіліся на базе Мінскага

абласнога інстытута развіцця адукацыі. Быў і семінар “70 гадоў Вялікай Перамогі” на базе Інстытута журналістыкі БДУ для рэдактараў і карэспандэнтаў з Латвіі, Эстоніі ды Расіі. У працы ўдзельнічалі дырэктар Інстытута Сяргей Дубовік, дэкан факультэта павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі Ганна Басавы, пра-

фесар Алег Слука, галоўны рэдактар газеты “Літаратура і мастацтва” Таццяна Сівец. Цікавай, узаемакарыснай атрымалася размова.

Пабывалі мы і ў Заслаўі, сустракаліся там з Дзянісам Собалем — ён намеснік старшыні гарвыканкама. Шмат цікавага пабачылі ў Гістарычна-культурным музеі-

запаведніку “Заслаўе”, пад час ваенна-гістарычнай экскурсіі па комплексе “Лінія Сталіна”. Потым ладзіліся круглы стол “Этнаканфесійная сітуацыя ў Беларусі” ў офісе Упаўнаважанага Леаніда Гулякі, сустрэча з галоўным рэдактарам “Народнай газеты” Ігарам Савосценкам. Актыўнікі беларускага руху замежжа Валянціна Піскунова з Латвіі ды Людміла Аннус з Эстоніі былі ў прамым эфіры тэлепраекта “Твоё сёння” рэдакцыі газеты “Советская Белоруссия” — яго вёў журналіст Дзмітрый Партон. У студыі размова ішла пра самаідэнтыфікацыю беларусаў у замежжы, жыццё ў суполках беларускай дыяспары ды на іншыя тэмы. Валянціна Піскунова нагадала, што сёння ў складзе Саюза беларусаў Латвіі — 15 суполак па ўсёй Латвіі. Вядзецца сістэмная праца па прапагандзе беларускай культуры, мовы, на ўмацаванне станоўчага іміджу Беларусі ў Латвіі. Такім чынам мы спрыяем развіццю культурных, інфармацыйных, адукацыйных, эканамічных адносін паміж Латвіяй і Беларуссю.

Сустрэчы, знаёмствы, уражанні... Самае незабыўнае з іх — сама наша Бацькаўшчына. Зямля продкаў, дзе родным паветрам не надыхацца. Там мы востра адчулі: быць беларусам — і гонар, і адказнасць. Бачаць нас, напрыклад, латышы на нейкіх імпрэзах ці проста ў побыце — і пра ўсё беларускае на нас мяркуюць...

Іна Олесавы, член праўлення Елгавы Беларускага таварыства “Лянок”

КАРЫСНЫ ДАСВЕД

Паэтычная вечарына ў Мікалаеве

Мікалай Бойка

Новая беларуская суполка ва ўкраінскім горадзе напаўняе жыццё паэзіяй і музыкай

“Жанчына, каханне, вясна” — так называлася літаратурна-музычная кампазіцыя, якую стварылі актывісты Цэнтра беларускай культуры “Голас Радзімы” з Мікалаева, украінскага абласнога цэнтра. Гэта была цудоўная па эмацыйнай насычанасці імпрэза ў пльыні XII абласнога фестывалю славянскіх народаў. Свята сабрала прыхільнікаў беларускай культуры. Сярод ганаровых гасцей былі Генконсул Беларусі ў Адэсе Валянцін Філіпчык, прадстаўнікі абласной адміністрацыі, гарсавета, іншыя паважаныя асобы.

Пра каханне, як вядома, на розных кантынентах пішуць раманы і складаюць вершы, шмат твораў прысвечана светламу, часам і тужліваму пачуццю ў беларускай літаратуры. Максім Багдановіч, Якуб Колас, Янка Купала, Максім Гарэцкі, Уладзімір Караткевіч, Васіль Быкаў, Іван Шамякін, Аркадзь Куляшоў... Зрэшты, лягчэй сказаць, хто не пісаў пра каханне. Дарэчы, слова гэтае азначае выключна пачуццё пэўнай узаемнай сімпатыі паміж мужчынам і жанчынай, аднак мужчынскія дачыненні з маці, сястрой, Бацькаўшчынай беларусы акрэсліваюць словам любоў. Пра тое таксама казалі на свяце беларускай паэзіі ў Мікалаеве.

Вершы, напоўненыя каханнем,

Удзельнікі вечарыны з Генконсулам Беларусі ў Адэсе Валянцінам Філіпчыкам

чыталі актывісты ЦБК “Голас Радзімы” Галіна Міняйла, Кацярына Раманенка, Таццяна Бусько, Галіна Голуб. І ці ж не ўскалыхнуць любое сэрца такія, скажам, высокія радкі вядомай паэты Яўгеніі Янішчыц: “Ты пакліч мяне. Пазаві! Там заблудзімся ў хмельных травах./ Пачынаецца ўсё з любові./ Нават самая простая ява./ І тады душой не крыві/ На дарозе жыцця шырокай. Пачынаецца ўсё з любові —/ Першыя поспех і першыя крокі...” Святочную атмаферу ў зале ствараў і вакальны гурт суполкі: гучалі нашы народныя песні, сярод якіх усім вядомая “Касіў Ясь канюшыну”.

Свята беларускай паэзіі пакінула

добры след у жыцці горада. А што, калі б яго зрабіць вяснова-традыцыйным? Найлепш вершамі выказваць пачуцці, калі абуджаецца ўсё жывое. Старшыня Савета нацыянальнасцяў вобласці Лаліта Каймаразавы казала, што ўлюбілася ў самабытную беларускую культуру, паэзію — яркую, шчырую і душэўную. Яна ўручыла Цэнтру дыплом за пашырэнне беларускай мовы і культуры ў рэгіёне, за актыўны ўдзел у арганізацыі і правядзенні Фэсту славянскіх народаў. Ганаровую граматы за актыўнае пашырэнне беларускай культуры ва Украіне, умацаванне сяброўства паміж братнімі народамі Беларусі ды Украіны ўручыў

Цэнтру Генконсул Беларусі ў Адэсе Валянцін Філіпчык. “Няхай ішчасце будзе ў кожнай хаце. Няхай ішчасце будзе не выпадкам, не час ад часу, а частым госцем кожнага чалавека. Давайце жыць у міры і згодзе, кахаць і быць каханымі!” — такімі словамі завяршала музычна-паэтычную вечарыну Таццяна Дзяменнікава, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры. Яна падзякавала ўсім, хто прыйшоў на свята, сімпатызуе Беларусі. І ўсім мужчынам, хто кахае беларусак. Зрэшты, як жа іх не кахаць, калі нават у вядомай песні ёсць словы: “Прыгажэйшыя на свеце — беларускія дзяўчаты!”.

НАВАКОЛЛЕ

Зялёны ўбор

Рыгор Арэшка

Тэрыторыя ўздоўж Мінскай кальцавой аўтадарогі пахарадзе

І турысты з іншых краін, і нашы супляменнікі з замежжа захапляюцца, прыежджаючы ў дэплую пару года ў Беларусь: колькі ў вас зялёны паўсоль! Само па сабе, аднак, расце хіба што пустазелле. І таму пышны зялёны ўбор краіны — гэта сведчанне і агульнай культуры ды працавітасці яе жыхароў, і добрай экалогіі, клімату, а таксама клопату пра наваколле з боку спецыялістаў ды ўлад.

Стала вядома: адхоны ўздоўж Мінскай кальцавой аўтадарогі ўпрыгожаць кусты вінаграду, ядлоўцы ды барбарысу. Пра тое паведамаў журналістам старшыня Мінскага гаркамітэта прыродных рэсурсаў і аховы наваколля Сяргей Масляк. Працягласць трасы — крыху больш за 56 кіламетраў. Пытанні азелянення яе адхонаў цяпер у горадзе — на парадку дня, тым займаецца, у прыватнасці, прадпрыемства “Мінскзеленбуд”. Паводле парадаў спецыялістаў адхоны ўпрыгожаць дзівочы вінаград, казацкі ядловец, барбарыс Тунберга і горная сасна. Высаджваць расліны на пустых адхонах пачнуць ужо восенню. Дарэчы, увесну ўздоўж МКАД на тэрыторыі розных раёнаў высаджана звыш трох з паловай тысяч дрэў, вызначаны дадатковыя месцы для пасадкі новых і 10000 дэкаратыўных хмызнякоў.

СЛОВА ПРА СЯБРА

Акрылены Мадоннамі

Мастак Аляксей Кузьміч усё жыццё маляваў жаночыя вобразы

Ёсць добрая нагода згадаць пра добрага чалавека: 1 чэрвеня — 70 гадоў з дня нараджэння выдатнага мастака, акадэміка міжнароднай Кірыла-Мяфодзіеўскай акадэміі славянскай асветы, члена Беларускага саюза мастакоў, грамадскага дзеяча Аляксея Васільевіча Кузьміча (1945-2013). Ён прысвяціў жыццё апяванню жаночай прыгажосці, беларускім Мадоннам. Яго радзіма — еўрапейская, славянская, і сам ён — мастак еўрапейска-славянскага маштабу. На такую вышыню нашага земляка ўзнеслі Мадонны. Яны акрылілі яго, натхнілі на творчы подзвіг, раскрылі прыродны талент, вывелі на высокую арбіту. З таго касмічнага Парнаса бачны загадкавыя Мадонны, і ад іх душы нашыя напаяюцца сонечнай энергіяй.

Тэма жанчыны ў мастацтве — вечная. Ёй столькі ж гадоў, колькі й чалавеку на зямлі. У сусветную калекцыю шэдэўраў увайшлі наскальныя малюнкi, найстаражытныя скульптуры жанчын, статуэткі “краманьёнскіх Венераў” з біўняў мамантаў, каменя, гліны. Свет ведае абліччы Мадоннаў, створаных геніямі — мастакамі Рафаэлем, Леанарда да Вінчы, Батычэлі, Беліні, Рубенсам, Рэмбрантам, Манэ, Сезанам, Рэнуарам, Пікаса... І Беларусь ведае сваіх мастакоў, якія абагаўлялі зямных пасланніц нябёсаў. Працягваюць тую святую працу і нашыя сучаснікі, сярод іх яркай асобай быў Аляксей Кузьміч.

Святланосная творчасць гэтага чараўніка фарбаў выклікае сотні пытанняў пра жыццё ў Вечнасці і смерці пры жыцці, аб сапраўднай прыгажосці і скарбах дабрыні, пра міласэрнасць і як супрацьлегласць — пра інтрыгі д’ябла. Ды галоўная тэма яго, абраная аднойчы і на ўсё жыццё, — зямныя Мадонны. Мастак стварыў больш за сямсот палотнаў, у якіх нястомна шукаў ідэал беларускай жанчыны. Ён заглядаў нават у сіваю даўніну (“Еўфрасіння Полацкая”, “Манашка”, “Плач Рагнеды”), звяртаўся да вобразаў вядомых беларусак (партрэты народных артыстак СССР Галіны Макаравай, Стэфаніі Станюты), пісаў звычайных беларусак, маладых і сталых, ад якіх не адвёсці вачэй: “Мінская Мадонна”, “Даная”, “Таня”, “Наташа”, “Дзяўчына і кветкі”, “Старасць”... Паклон табе

Мастак Аляксей Кузьміч і яго Мадонны

за гэта, Аляксей Васільевіч, — што ўславіў жанчыну, яе прыгажосць, ахвярнасць на зямлі, высакародную боскую місію сярод людзей. Дзякуй, што раскрываў свету чароўны вобраз жанчыны-беларускі ды праз яе расказваў і пра нашу краіну — Беларусь.

Вандруючы па дарогах Святла і Чысціні. ад зямнога да ўзнёслага, жывапісец бачыў і ліха, і распуству, і заганы, якімі ж таксама поўніцца свет. Можна, таму на вобразах зямных Мадоннаў Кузьміча і бачны

трывога, неспакой і слёзы. Мастака хвалюе, што маці гадуець дзяцей з пастаяннай бояззю за іх жыццё і лёс. А сам Аляксей Кузьміч тлумачыў трывогу сваіх Мадоннаў з вышыні таямніцы мастацтва: “Пішу прыгажуню. Натхнёна і ўзнёсла датыкаецца пэндзаль да палатна. Прасвятляецца боскі твар маці. І раптам — нечаканы штуршок у маёй душы, як бы зверху, ад Таго, Хто кіруе маім талентам. Мазок, другі ... і на прывабным твары Мадонны — смутак глыбокага роздуму і вечнага болю за нашчадкаў сваіх, за сям’ю, за дзень заўтрашні, за будучыню планеты, на якой усе мы — пілігрымы...” Маэстра за мальбертам зноў і зноў браў высокую ноту мастацтва, нястомна абуджаў сэрцы, памяць, душы гледачоў, прымушаў іх думаць, спавядацца, маліцца.

Кожны дзень у майстэрні ў Траецкім прадмесці ў Мінску Аляксей Кузьміч спасцігаў таямніцы прыгажосці, мудрасці і святасці беларускай Мадонны. Падбіраў фарбы такія, каб перадалі духоўнае багацце жанчыны, няўлоўны свет самога Госпада. “Да гэтага імкнуся, — прызнаваўся Аляксей Васільевіч, — але да кан-

ца раскрыць сакрэт прыгажосці Мадонны немагчыма. Над тым пакутавалі геніі да мяне, будуць у вечным пошуку і нашчадкі, таму што сапраўдная прыгажосць — гэта само жыццё, а ключ — у Бога. Я стараюся толькі асвятліць людзям дарогу да Яго Храма”.

Я заўсёды шчыра радаваўся за брата па духу, што ён верны сваёй тэме, свайму мастацкаму почырку і густу, верны сваёй Мадонне і сваёй сям’і, хвалебна працягвае свой род, які каранямі — у глыбінях далёкай даўніны, чэрпае жыватворную сілу ад знакамітых продкаў. Мастак багаты душой і ўзвышаны шчодрой любоўю тысяч сваіх прыхільнікаў. Аляксей Кузьміч шмат гадоў пісаў дзённікі, адкрыта і шчыраспавадаўся перад сваім сумленнем, сваёй Мадоннай, прызнаваўся ў любові да сваёй радзімы-Беларусі. Яго мастацкія палотны і літаратурная споведзь даўно просяцца ў адметны музей — Галерэю Мадоннаў Аляксея Кузьміча. Гэта была заповітная мара мастака. Няхай жа наступіць час выканання жаданняў святланоснага жывапісца! Хай дапаможа ў тым сам Бог!

Уладзімір Ліпскі, пісьменнік, галоўны рэдактар часопісаў “Вясёлка” і “Буся”

загінуў, ратуючы дзяцей у 1944-м з Полацкага дзіцячага дома. І яшчэ прыемная навіна: часопіс “Полярная звезда” друкуе аповесць “Мама. Малітва сына” — і цяпер пра мамачку маю, непісьменную жанчыну з Палесся, ведаюць і ў Расіі”.

Прымі дарункі, Даўгаўпілс!

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Канцэрт “Дзве сястры — Беларусь і Расія” з удзелам творчых гуртоў цэнтраў рускай і беларускай культуры, а таксама артыстаў з Оршы і Мёраў прайшоў 25 мая на пляцоўцы ля Рускага дома. Гледачоў і артыстаў віталі віцэ-мэр Даўгаўпілса Яніс Дукшынскі, Генконсул Расіі Алег Рыбакоў, консул Беларусі Антаніна Струнеўская. На канцэрце выступалі, у прыватнасці, нашы гурты “Пралеска” і “Спадчына”, паэт Станіслаў Валодзька, вальны дуэт Дар’і Шук і Святланы Атопкінай з Мёраў.

Дні славянскай культуры прадоўжыліся 26 мая ў Палацы культуры — канцэртам “Падарунак роднаму гораду”. Акрамя гасцей з Беларусі, у ім удзельнічалі гурты этнасуполак, беларусаў прадстаўляў танцавальны гурт “Лянок”. Як адзначыў мэр Даўгаўпілса Яніс Лачплесіс, садружнасць людзей і культур — вялікая каштоўнасць, якую ўсім варта шанаваць. Залатыя словы!

Днямі ў ЦБК прайшла прэзентацыя кнігі “Уздым” на пачатку XXI стагоддзя”. Гэта аповед пра дзейнасць нашай суполкі за апошнія дзесяцігоддзе. Кніга выдана пры падтрымцы Даўгаўпілскага краёвага самакіравання, гэта — знак прызнання нашых заслуг у культурным жыцці краіны. А завяршыліся Дні беларускай культуры 3 чэрве-

ня. Мы не проста падвялі вынікі творчай народнай акцыі “Беларускі абярэг да 740-годдзя Даўгаўпілса”, а і падарылі гораду ўнікальны рукавор — коўдру, пашытую з невялікіх вязаных і вышытых шматкоў. Імёны ўсіх майстравых пералічаны ў спецыяльнай дарчай грамаце.

Такая вялікая мазаіка імпрэзаў, святаў, безумоўна, запатрабавала невялікіх намаганняў ад актывістаў беларускага руху ў нашым краі. Аднак, як адзначыў Генконсул Беларусі ў Даўгаўпілсе Уладзімір Клімаў у сваім прывітанні, мерапрыемствы Дзён беларускай культуры паспрыяюць пашырэнню культурнай спадчыны Беларусі, пазнаёмяць жыхароў Латвіі з беларускімі традыцыямі і звычаямі. Народныя песні і танцы, абрады, промыслы і рамёствы — гэта падмурак любой культуры, яны надаюць непаўторнасць кожнаму народу.

Нам прыемна ўсведамляць: і мы, беларусы Даўгаўпілса, жывем, дыхам, рухаемся наперад у жыццядайнай плыні роднай культуры.

Жанна Раманоўская, кіраўніца Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры

АД РЭДАКЦЫІ

Сёлета юбілей і ў нашага пажананага аўтара: на пачатку мая Уладзімір Сцяпанавіч споўніўся 75 гадоў. Вядомы пісьменнік і публіцыст — ураджэнец Рэчыцкага раёна, з палескай вёскі Шоўкавічы, якую ўслаўляе і апявае ў сваёй творчасці. Насуперак моцным раней “касмалітычным” тэндэнцыям, шмат увагі надае родным людзям, роду. Кнігі “Мама. Малітва сына” і “Бацька. Письмы сына” прысвяціў памяці бацькоў. Глыбока даследуе радавоную глыбіню старажытнага шляхецкага роду Ліпскіх, увуголе беларускай супольнасці. Аўтар дзясяткаў цікавых кніг, 26 гадоў кіруе Беларускай дзіцячым фондам, лаўрэат Дзяржпрэміі Беларусі,

Міжнароднай прэміі імя Альберта Швейцара, ушанаваны ордэнам Францыска Скарыны. У чытачоў ёсць магчымасць звярнуцца да аўтара напрамую, бо тэкст ён заканчвае словамі: “Свае пажаданні і пытанні дасылайце на адрас электроннай пошты часопіса “Вясёлка” yuaselka2011@yandex.by альбо на паштовы адрас: 220773, Мінск, вул. Кальварыйская, 25”.

Рыхтуючы тэкст да друку, мы пацікавіліся ва Уладзіміра Сцяпанавіча: як адзначаць юбілей? Ведаем, было ў яго раней жаданне сабраць сяброў і прыхільнікаў творчасці на літаратурны вечар. “Я атрымаў шмат вінашаванняў, як цяпер кажуць, па розных каналах, —

адказаў пісьменнік. — Але пакуль юбілей “пусціў на самацёк”. Нічога не арганізоўваў. Можна, увосень нешта зладзім. А яшчэ мне прыемна, што ў маі, якраз напярэдадні дня нараджэння, атрымаў ад Міністэрства інфармацыі персанальную “Залатую Літару” — за асабісты ўклад у дзіцячы друк. Радуе, што выйшла мая кніга “Мілаградскі конік”. Яшчэ ў Выдавецкім доме “Звязда” выйшла кніга “Вайна праклятая” — у яе ўвайшлі дзве мае ваенныя дакументальныя аповесці. “Крутыя вёрсты” — пра жыццё-подзвіг Героя Савецкага Саюза Зінаіды Тусналобавай-Марчанкі, а “Пралескі ў небе” — пра лётчыка-лейтэнанта, варонежскага хлопца Аляксандра Мамкіна, які

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

Песнямі грэецца душа

Актывісты Беларускага зямляцтва на Алтаі дапамаглі расійскім студэнтам з Барнаула прыгожа рэалізаваць праект “Песні ўсходніх славян”

Прывітанне ўсім землякам-супляменнікам з Алтаю! З цікавасцю чытаю пра справы ў беларускіх суполках замежжа. Думаю, варты ўвагі праект “Песні ўсходніх славян” — яго рэалізавалі нядаўна студэнты-выпускнікі Алтайскай дзяржакадэміі культуры і мастацтваў, кафедры народнага харавога спеву. Гэтыя цікавыя маладыя людзі маюць інтарэс да песеннай культуры з поўдня Беларусі, Расіі, Украіны. Запросілі нас у сваё творчае кола, і наш удзел, падтрымка былі істотнымі. Мы далі энтузіястам не толькі тэксты песень з нотамі, 10 беларускіх касцюмаў. Я дапамагала ім з вымаўленнем, спявала ім песні маёй мамы. І ведаеце, урэшце яны выдатна выканалі “Пайду я ў садочак, сарву там лісточак...”. Дарэчы, тэкст гэтай роднай мне песні я знайшла дзякуючы падказкам супрацоўнікаў “Толасу Радзімы”. Яшчэ спявалі “Ой дубе, мой дубе”, “Чалурушку”, “Ехаў Ясь на кані”, а “Лявоніху” ды “Трачанікі” — спявалі й танцавалі. Блок “Песні позніх перасяленцаў з Беларусі” проста “ўзарваў” глядзельную залу, у якой быў аншлаг. Я была проста ў захваленні!

Цяпер ёсць задумка — а хто б дапамог фінансамі?.. — правесці

Беларускія народныя песні выконваюць студэнты з Барнаула

хор “Узорье”, у якім 20 чалавек, па раёнах краю. У канцэрце, дарэчы, і паўднёва-рускі, і ўкраінскі блокі хораша пастаўлены. Калі спявалі беларускія песні, наперад выйшлі выканаўцы ў беларускіх касцюмах, палова хору. Тым часам іншыя 10, ва ўкраінскіх касцюмах, таксама спяваюць, але фонам. Выдатна папрацавалі студэнты пад кіраўніцтвам Вольгі Сямёнаўны

Шчарбакавай, яна дацэнт кафедры харавога спеву.

Яшчэ ў гурце нашага зямляцтва з’явілася новая салістка: беларуска Валянціна Дзячэнка (Юрэвіч). Спявае ў памяць пра бацькоў, якіх ужо няма, яе ў песеннай творчасці падтрымліваюць два браты і ўсе іншыя сваякі. Валянціна — цырульніца, майстар высокага разраду, за працу мае Ганаровую

грамату. Нарадзілася, вырасла і больш за паўвека жыўе ў Барнауле, але клапаціліва ставіцца да ўсяго беларускага. Дарэчы, яе бацькі і мае прыехалі на Алтай з адной вёскі з Міншчыны, гэта Межылессе Старадарожскага раёна. У яе выдатны голас, пастава і вялікае жаданне спяваць.

Сафія Антоненка, кіраўніца Беларускага зямляцтва на Алтаі

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Пяць стагоддзяў годнасці

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Многія станоўчыя моманты па тэме выклалі старшыня пасаджэнняў, намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Аляксандр Суша (ён, дарэчы, абраны чарговым старшынёй Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў), вядучыя мінскія скарызнаўцы Аляксандр Бразгуноў, Георгій Галенчанка, маскоўскія Юры Лабінцаў, Ларыса Шчавінскай ды іншыя. Згадаем некаторыя праблемы, узнятыя ў дыскусіі, якія добра было б вырашыць да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання.

Найперш прынцыпова важна было б знайсці архіў полацкага касцёла бернардынцаў (яго падмуркі нядаўна выявілі полацкія археолагі) у імя святога Францыска. Менавіта там, паводле пінскага гісторыка ордэна бернардынцаў Яна Кантака, у 1498 годзе прынята каталіцкі хрост уся сям’я Скарынаў (у адрозненне ад іншых ордэнаў, гэты пакідаў важным і дзейным таксама і папярэдняе хрышчэнне). З розных крыніц відаць: такія важны збор дакументаў (ён дазволіў бы ўдакладніць дату нараджэння першадрукара і склад яго сям’і) мог апынуцца або ў Пецярбурзе, куды ў 1830-я вывозілі полацкія зборы, або ў польскім горадзе Інаўроцлаве, на бернардынскі архіў якога спасылаўся Ян Кантак.

Яшчэ трэба было б правесці спісы студэнтаў Ягелонскага ўніверсітэта, прыкладна з 1528 да 1532 года, у Кракаве: ці няма сярод іх Івана (Яна) Фёдарова (Фёдаравіча, Хведаровіча, Рагоза), больш вядомага як маскоўскі і львоўскі першадрукар Іван Фёдаравіч. Артыкулы ж, у тым ліку ў “Звяздзе”, сведчаць: ён меў шляхецкі герб Рагоза ды, па ўсім відаць, паходзіць з роду Рагозаў (бацька — Фёдар Рагоза) і нарадзіўся ў былым Вілейскім павеце. Выяўленыя звесткі, магчыма, дапамаглі б устанавіць сувязі паміж беларускім і рускім першадрукарамі.

Урэшце, даўно пара ўстанавіць дакладную дату смерці і месца пахавання Францыска Скарыны. Па ўсходніх звестках, гэта адбылося не пазней 1551 года ў паўднёва-заходнім горадзе Крумлаў, дзе працаваў пры двары яго старэйшы сын Сімяон (а бацька яму мог дапамагаць). Скаардынавання і аб’яднання намаганні некалькіх даследчыкаў (беларускіх, чэшскіх, нямецкіх) маглі б раскрыць гэтую ці не самую істотную таямніцу скарызнаўства.

Закраналася на пасаджэннях і праблема кананізацыі (падобна святым Кірылу і Мяфодзію) Францыска Скарыны. Але быў зроблены вывад: справа гэтая не столькі свецкая, колькі духоўная, рэлігійная, і павінна вырашацца яна адначасова

Старажытныя беларускія кнігі — гэта каштоўная спадчына

некалькімі або ўсімі хрысціянскімі канфесіямі. Бо сам першадрукар, адрасуючы выданні найперш праваслаўнаму “люду посполитому”, сам сябе не дзяліў — то і мы яго дзяліць не павінны.

Што ж да цудаў (пытанне на конт іх як пра неабходны складнік кананізацыі паступіла ад аднаго з пісьменнікаў), то адказ на яго прыкладна такі: усё жыццё і дзейнасць Скарыны былі цудам, незвычайным для таго часу. Гісторыя не ведае іншых фактаў, каб хтосьці нават у эпоху Адраджэння змог у “русінскім” Полацку ледзь не самастойна вывучыць лацінскую мову, каб усяго за два гады паспяхова за-

кончыць Ягелонскі ўніверсітэт, у якім тады на ёй вяліся выкладанні і нават паўсядзённымі размовы, за кароткі час вывучыць для выкарыстання ўсе мовы, на якія да таго часу было перакладзена Святое пісанне. А каб пісаць прадмовы і пасляслоўі — трэба было ведаць духоўныя тэксты вядучых айцоў праваслаўнай і каталіцкай царквы. А Скарына ж ведаў яшчэ друкарскую справу, медыцыну, батаніку. Падобных дзівосных фактаў, здаецца, не ведае культура не толькі славянская, не толькі еўрапейская, але і сусветная.

Варта спадзявацца: 500-годдзе беларускага кнігадрукавання стане святкам не толькі для Беларусі.

Заснавальнік:
Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Совetskая Беларуссия»».
Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар
Віктар Міхайлавіч Харкоў
Адрас рэдакцыі:
пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.
Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацый Рэспублікі Беларусь
Бюро па рэкламе:
Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:
+375 17 288 17 82;
факс: +375 17 290 68 31
E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб’ём выдання: 1 друк. арк.
Тыраж: 1940, **Заказ:** 855
Выходзіць 1 раз на тыдзень
Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.
© “Голас Радзімы”, 2015